

FORRADALMI ÖSVÉNYEKEN

Nem kell senkinek sem megijednie attól, hogy vén Szilveszter távozásával az új év küszöbét mi is fogvícsorgatva és csörgős vörös hóhérsapkában akarjuk átleníni. Korántsem. A fenti két szó egészen mást jelent. Lapunknak egyik barátja azonban ószinte hangú levelében olyan hurokat pendített meg a Kanadai Magyar Ujság hasábjain, melynek következtében valószínű forradalom tört ki olvasóink között a lepéni bíró viselt dolgának megéneklése avagy elhallgatása miatt. Bár elismerjük, hogy a jeles községi előjáró nagy befolyású személyiség lehetett a maga idejében és környezetében, azt mégsem remélhetjük, hogy a Lepéndőtől bizony jó pár ezer mérföldre eső Kanadában is fel fogja kavarni az idegeket.

Mondanunk sem kell, hogy Göre viselt dolgairól alkotott saját szigorú véleményüktől eltekintve — hálával tartozunk a lepéni bírónak, már csak azért is, hogy megmozgatta végre a kanadai magyar közvéleményt. Talán nem is a legfontosabb, hogy Göre mellett vagy ellen szól-e az a többszáz levél, amelyet szerkesztőségünkhez beküldtek: szerintünk még sokkal többet nyom a látható, hogy végre megszólaltak és véleményüket nyilvánították a kanadai magyarságnak azon rétegei is, amelyek eddig vagy az elzárkózottság vagy az idegenkedés önmegszóltatásáért folytan nem kapcsolódtak bele abba a már évek óta forrásban levő, de még ki nem alakult együttesbe, amelyet a kanadai magyarság önmagára ismerő együttműködésének nevezünk.

Tehát megmozdultak, sőt meg is szólaltak előfizetőink, akiknek döntő befolyást kívánunk juttatni a lap szerkesztésében. Utóvégre is teljesen méltányos, hogy azok döntsék el a lap irányát, akik megfizettek érte. És itt nem dicsekvésről van szó, hanem arról, hogy az aláírt levelek száma között egy sem akad, amely a lap jelenlegi irányára ellen kifogást emelt volna. Egészen természetes emellett, hogy a lap egyes rovatai ellen egyesek kifogást emeltek, jobbanmondva azokat értékesebb vagy nekik megfelelőbb olvasnivalóval akarnák kitölteni. Legelőször itt az ellentét a Göre cikkekkel kapcsolatban, amennyiben a beérkezett levelek tanúsága szerint itt a Göre párt és az ellenzék semmiféle feltételek mellett sem hajlandó engedményeket tenni egymásnak.

Bár teljesen egyetértünk azokkal, akik a lepéni bíró irását nem tartják a magyar irodalom örökéletű alkotásának, továbbá, akik attól félnek, hogy a Göre cikkek hatása alatt még lazábbá válik a kanadai nevelési fiatalóságban az őseik és az Óhaza iránti tisztelet — a beérkezett levelek óriási többségének hatása alatt azonban — kezünk mosva — úgy érezzük, hogy kötelességünk ezután is megjelentetni Lepéndő városának minden nevezetességét a Kanadai Magyar Ujság hasábjain. De talán nemcsak a görögpariai számbeli fölénye döntötte el ezt a nagy szellemi csatát, hanem az a körülmény, hogy legtöbb esetben olyanok kérték a Göre cikkek további közlését, akiknek ez az egyetlen heti szórakozásuk, vigasztalásuk minden magyar teleptől elrugaszkodott magányuk nehéz napjaiban. És ki kétkedne abban, hogy az alapos okokra támaszkodó Göre-ellenek ne tudnák megbocsátani a lepéni bíró virtuskodását — akadémia magyar ember Kanadában, aki türközhetetlen ellenszere dacára ne tudná elnézni a Kanadai Magyar Ujságnak ezt a szépséghibáját az egyedül bujdosó hontalanok kedvéért ...

KARDOS MAGARA MARAD

IRTA: BIBÓ LAJOS

A szüle félrehuzta a firhangot és előrehajolva kikémlelt.

A kocsi éppen befordult.

— Hoó, hó ... — mondta

András, a gazda s hogy a két ló megállt, nagyot szitt az orrán. Aztán lekeverközött a subával. A két lába térdben nem akart hajlani, holott a karjait meg a hátát nagyon is könnyűnek érezte. A pitvarajtóban a szüle állt és fogta a kötője sarját. A szeme repeszt, legjobban könnyezni szeretett volna, de nem tudott; az alatt a két nap alatt, hogy András feleségét Marist, aki meghalt, elvitték, el sírta minden panasztát és lelkében már megbékült hantok alatt pihent a gyász.

Nem szóló hát, engedte be a pitvarba Kardost. A suba lekerült, azután az ember csöndes méltósággal befordult a szobába és leült az asztalhoz. A pipa a petróleumlámpa mögött, az ablakban pihent. A Kardos jobb karja mozdult, de féltető, éppen olyan lassan visszatért. Csak a két lábát nyújtotta előbbre.

A szüle a szoba közepén állt és várta, hogy ez a nagy csönd elborítsa. Akkor egészen halakán megszólalt:

— Hát elmönt ...

A hang azt mondta, hogy elvégzetett, Maris meghalt, a Teremtő akarta így, a dolgok pedig haladnak tovább zajtalanul a maguk útján. Kardos nem ügyelt a szóra, a poharat gondolt. A személnél állt meg:

meg a levegőt nézte és úgy ködölt, hogy az asszony, Maris, a halott a pitvarban áll és a feje fölött egy nagy diófakoporsó feketélik. Egész uton ezt a képet látta s amint gondolatban odáig ért, hogy kiszól az asszonynak, a szive egyszerre hangosan vert és lehuny szemét felejtette.

— Hát most mán nincs ... — ismételte meg a szüle és Kardosra nézett. Az hallotta a hangot és látta, hogy az öregasszony a szoba közepén áll, mögötte ott van a kemence, emitt az ágy, a falon pedig jár az óra. A gyomrában megmozdult valami és a rémület, amely fullasztó döbbenetével most szakadt rá először, a bekövetkezett halál bizonyossága, amely ellen nem tehetett most már semmit, egyszerre fagyott medrekben állította meg egész testében a vért. De most csak egy pillanatra, azután a megsebzett állat dühre horkantott hirtelen a szive alatt. Érezte, hogy karjában nagy, élő erő viharzik és testében a legyőzhetetlen élet ágaskodik, amely szembefordult a halálal. Egyetlen tekintettel le-bunkozott maga előtt mindent és úgy érezte, hogy körülötte szabad levegő áramlik és egyik kezével a földet, a másikkal az eget ingatja.

Az öregasszony a szoba közepén várt. Kardos a száját, az orrát és a homlokát nézte. Világosan látta, most életében először, hogy a szülének két szeme van és néz. Eddig erre még sohasem ügyelt a szóra, a poharat gondolt. A személnél állt meg:

— Kardos a száját, az orrát és a homlokát nézte. Világosan látta, most életében először, hogy a szülének két szeme van és néz. Eddig erre még sohasem ügyelt a szóra, a poharat gondolt. A személnél állt meg:

Kardos a száját, az orrát és a homlokát nézte. Világosan látta, most életében először, hogy a szülének két szeme van és néz. Eddig erre még sohasem ügyelt a szóra, a poharat gondolt. A személnél állt meg:

Amint említettük azonban, az egész göröbnyodalomnál is többet jelent nekünk az, hogy végre véleményünk mondott sok mindenben lapunk olvasótáborra és mi nem szégyenkezünk bevallani, hogy minden teljesíthető kívánságnak a legnagyobb örömmel fogunk érvényt szerezni a Kanadai Magyar Ujság szerkesztésénél. Jól tudjuk, hogy ez valóban forradalmi útját, amennyiben legtöbb hírlap szerkesztésénél a kiadó vagy a szerkesztő és nem az olvasók akarata a döntő. Mi azonban azt szeretnők, ha lapunk hasábjain valóban visszatükröződnék a kanadai magyarság igazi arculata. Nemcsak az a célunk, hogy híreket és tudósításokat adjunk le, szórakoztató elbeszéléseket, általános érdeklődésre számító költeményeket és hasznos tudnivalókat közöljünk, hanem igenis mozogtatni és maradandó alkotó igyekezet akarunk lenni Kanada magyarságának érvényesítésért folytatott törekvésében.

Legyen a Kanadai Magyar Ujság az idegenbe szakadt munkásnép lapja, amelynek mindenegyes hasábját szeretetteljes megértéssel olvassák az Atlanti tengertől a Csendes óceánig. És ha bárkinek bármilyen gyakorlatilag érvényesíthető ötlete van a lap fejlesztésére vonatkozólag, miért nem közli a szerkesztő helyett a szerkesztőség? Vagy talán még mindig akadnak olyanok, akik nem látják be, hogy csakis akkor lehet egy minden követelménynek megfelelő kanadai magyar sajtószerzet a körülményekhez képest tökéletesen fejleszteni, ha minden olvasó minél szorosabb személyes összeköttetésben áll a lappal, belátván, hogy csakis egységes közvélemény kialakulása viheti előbbre az ideszakadt magyarság sorsát. Lehet, hogy mindez egyesek előtt felesleges újításnak látszik, de ha még egyszer lezögezzük, hogy a szerkesztőségünkbe beérkezett levelek mindegyike egy-egy lépéssel viszi közelebb nemcsak a Kanadai Magyar Ujságot, hanem a kanadai magyarság sajnos ma még több tábora oszló rétegeit a megértéshez — mi mégis az eddiginél bensőségesebb, egymás iránt őszintébb együttműködés reményében kívánunk mindenegyes magyar testvérünknek az ideinél boldogabb új esztendőtt.

FÖLFEDÉZTÉK A KANYARÓ SZÉRUMÁT

Az angol lapok a nyár folyamán az elragadtatás hangján számoltak be Giuseppe Caronia napolyi egyetemi tanár fölfedezéséről. Az olasz professzor fedezése nem kevesebbet jelent, mint hogy néhány napon belül meg tudja gyógyítani a maga különleges oltási módszere útján a tífuszt. Caronia tudományos munkásságával most megint részletesen foglalkoznak. Ezerint Caronia bakteriológiai kutatásai révén, amelyeket a kaliforniai egyetem megbízásából végez, felfedezte a kanyaró bacillusát, amelyet eddig hiába igyekeztek megtalálni a székletben is ki fogják a szérumot próbálni.

Az angol lapok a nyár folyamán az elragadtatás hangján számoltak be Giuseppe Caronia napolyi egyetemi tanár fölfedezéséről. Az olasz professzor fedezése nem kevesebbet jelent, mint hogy néhány napon belül meg tudja gyógyítani a maga különleges oltási módszere útján a tífuszt. Caronia tudományos munkásságával most megint részletesen foglalkoznak. Ezerint Caronia bakteriológiai kutatásai révén, amelyeket a kaliforniai egyetem megbízásából végez, felfedezte a kanyaró bacillusát, amelyet eddig hiába igyekeztek megtalálni a székletben is ki fogják a szérumot próbálni.

Anglia és Franciaország a pénzügyi uralomért marakodnak

Az egész világon egyre növekedő érdeklődéssel nézik azt a harcot, amelyet Franciaország folytat Angliával a pénzplac uralmáért. A nagy londoni lapok pénzügyi rovatai a legnagyobb aggodalommal tárgyalják Franciaország folytonos aranyvásárlását, amelyet tehetetlen aranyéhségnek minősítenek.

A közelmúltban ismét félmillió angol fontnál nagyobb értékű rudaranyat vett át az Angol Banktól Franciaország és az igazgalmat még növeli az a hír, hogy a francia jegybank a kedvező valutáris viszonyok felhasználásával összes külföldi követeléseit aranyra váltja át és Franciaországba viszi. A Francia Bank külföldi követeléseit körülbelül százmillió fontra becsülik, az aranyvásárlás tehát, ha ez a terv tényleg valóra válik, még sokáig fog tartani. Az

angolok becslése szerint ebben az évben a Francia Bank már 80 millió fontnál több aranyat vásárolt és angol vélemény szerint a francia bankjegyek arany fedezete már száz százaléknál is több.

Miután az arany nem kamatozik, az angol lapok véleménye szerint nehéz megérteni ennek a felesleges aranyhalmozásnak célját, de az bizonyos, hogy Angliának igen sok bajt okoz ez az eljárás. Ha az angolok, legalább a nyilvánosság előtt, nem is tudják, vallják be, hogy mi célja van Franciaországnak, az európai pénzügyvilágban mindinkább az a meggyőződés kerekedik felül, hogy Franciaország azért törekszik pénzügyi felsőbbre, hogy ezzel nagyhatalmi szándékalnak megvalósítását segítse elő.

Lefülették a vancouveri bankrablót

Mult hétfőn délelőtt, éppen amikor a legtöbb forgalmat bonyolította le a Bank of Montreal vancouveri pénzintézete, az egyik pénztáros elé egy ismeretlen suhanc egy papírlapot dobott, melyre ez volt írva: "Ötezer dollárt gyorsan, mert lövök!" A pénztáros nem vesztegette el lélekjelenlétét, hanem a márványszal alá bukott és megnyomta az ott elhelyezett villamos vészjelzőt, mire azonnal kivonult a rendőrség.

A nagy pánikban azonban sikerült a támadónak megmenekülnie még mielőtt a rendőrök megérkeztek, egy kerékpáros fiú azonban utána iramodott és megmutatván a rendőröknek, hogy merre tűnt el a merénylő, nyomra vezette az üldözőket. El fogatásakor kiderült, hogy Winnipegről utazott Vancouverbe egyenesen azért, hogy ott kifossa valamelyik pénzintézetet és a pénzzel Ázsiába szökjön.

NYILT TENGEREEN FOGTAK EL EGY RÉGÓTÁ KERESETT RUMHAJÓT

melyen ötezer gallon tömény szesz foglaltak le a vámtarhoságok. A hirhedi rumhajó október óta csatagolt Nova Scotia partjal mellett, de kapitánya sehol sem mert kikötni a fináncoktól való félelmében. A hajó legénysége az utolsó percben minden lehetőt elkövetett, hogy a tilos rakományt tengerbe dobja, a kísérlet azonban nem sikerült. Ugyanekkor jelentik Ottawából, hogy az amerikai kormány legutóbbi jegyzékében beismerte az "I am alone" kanadai csempészhajó üldözésekor elkövetett szabálytalanságokat a bocsánatot kért a kanadai kormánytól.

Legszébb karácsonyi ajándék a Kanadai Magyar Ujság 1930-as Képes Nagy Naptára!

— A kisebbik hordóból! ... — szól.

A hang rekedtes volt és fenyegető. A szüle feléért. Az ember felé szimatolt, örökké éber ösztönével rögtön megérezte a veszélyt. Érteni azonban csak ezután értette meg, amit az ember mondott és megdöbbent.

— Bort? ... — csodálkozott és elengedte a kötőt.

Kardos még mindig nézte és nem szól.

A szüle gerincén hideg szaladt végig és tekintetével hirtelen végigkutatva az embert. Az nem mozdult, de ebben a lángoló nyugalomban sötétlő tűz lobogott.

A szüle az asztalhoz lépett, arrébb tolt a poharat és kötőjevel eltörölte az utána maradt vizet. Aztán kiment és visszatérve, letette a borral teli kanicsót az asztal közepére.

Negyedóra mulva Kardos kiszólt. A szüle jött-fordult a kanicsóval. Később az ember hátra nyult a pipáért is.

Igy esteledett be. Akkor Kardos vérborult szemekkel felállt és kitántorgott az udvarra. S csak egy, suba nélkül nekivágot az alkonyatnak. Éjfél, avagy hajnali két óra lehetett, mire hazakerült.

Kint hullott a hó és a mozdulatlan pusztá csöndjében a közzeli kutagások virrasztottak.

Kardos a fagyos csapáson haladt s a bor, amit ivott, a nagy hidegben savanyura erjedt benne. Dülbögézt is, holott még szokhatta volna, mert a harmadik hónapja eljár, nem tartva

számán többé az időt, amely ez alatt a három hónap alatt haraggal, vad keserűséggel vetette be a szívet és néma félelemmel a tanyát, amelyben az aszszony halála óta tompa, fájdalmas és hulló élet bujkált. A föld, az emberek, az állatok mind hallgattak, mintha ostor verte volna az éjszakákat és mintha ebben a dermedt csöndben egy elhitagolt élet leskelődött volna.

Az ösztöne mélyén érezte ezt a lapulást Kardos is, valahányszor csak hazafelé való igyekezetében a dülbútra tért és a félhomályban feléje sötélt, az alvó tanya. A kéményt nézte most is, azután, hogy a kizlakig ért, ott megállt. A szérúnél a kutya várta. A farka mereven kunkorodott és lábait a földnek vetette.

— Na ... — szólta oda neki Kardos és előrebottolt.

A kutya nem mozdult.

— Hm ... — morgott az ember és ismét megállt. A kutya szeme közé nézett és látta, hogy annak a hátán egyszerre égnek mered a szőr. Nem tetszett neki a dolog s ahogy a kutya vizsgálgatta, most már visszaemlékezett, hogy az tegnap is, tegnap előtt is így várta s azóta morgog, hogy egyszer ittas állapotban megrúgta. Düh kavargott föl benne és megint belerúgott az állathoz. Az meghemperedett és három lépésnyire tőle, szembefordult vele.

Kardos otthagya. Beérve a tanyába, bevágta maga mögött a pitvarajtót.

A hold éppen a tanya fölött

széru láb maradt és pusztító dühében belemart a levegőbe. Tíz körmével felkarcolta a fagyos földet, aztán felállott.

A gye szélén a kutya állott. Kardos látta, hogy az állat két szeme sötét fényben ég és úgy rémlett neki, hogy a tekintetében halálos gyűlölet izzik. Széttvetette a lábát és összehúzott szemekkel vizsgálni kezdte a kutya. Darabig így maradt, azután elkezdte az alsó ajkát rágni.

— Gyere ide ... — mondta.

A kutya szöre szálanként húzódt fölfele a gerincén. Kardos előrelépett és el akarta kapni a kutya száját. Hara-pást akart vért, veszett, gyilkos dühöt, hogy kiszabadítsa az állat belét. A kutya morgott, elrántotta a fejét és óvatosan hátrált.

— Te ... — bödült el az ember és bele akart rugni, de a sikos földön hanyattvágódott. Nem tudott azonnal felkelni, s hol a könyöke, hol a lába csuszott ki alóla. Végül is négykézlábra fordult, nyögve feltápszkodott és úgy nézte a kutya.

Most már tudta, hogy az állat elsánt, halálos gyűlölettel gyűlöli és végezni akar vele.

Az uton, másnap, ahogy jött, egyszerre fölgülladt, amikor arra gondolt, hogy a kutya megint várni fogja. Kivéve a szájából.

Kardos még estében a kutya torkához feljebb húzta. A jeges uton zihált és a nagy sietésben felső testével minden második lépésnél előrebottolt. Homlokát ki-verte a veríték és száraz tűz fogtotta a tüdejét. A csapás végén pedig megcsuszott, elesett és meghemperedett. Négyké-